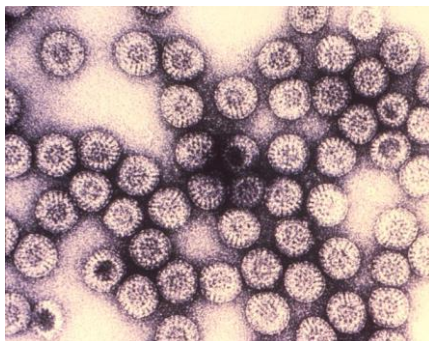

ROTAVIRUSI V ŽIVILIH

Vir: <https://phil.cdc.gov/phil/details.asp?pid=178>

Povzročitelj

Rotavirusi so okrogli virusi brez ovojnice. Delijo se v sedem skupin, večino okužb pri ljudeh povzročajo rotavirusi skupine A, le redko skupini B in C.

Rotavirusi so razširjeni po vsem svetu. So pomembni povzročitelji epidemij drisk, ki se najpogosteje pojavljajo na otroških oddelkih bolnišnic, v otroških jaslih, vrtcih, domovih za ostarele, na geriatričnih oddelkih.

V zmernem podnebnem pasu je največ obolenj pozimi, v tropskih predelih ni sezonskega pojavljanja bolezni.

Največ obolenj, povzročenih z rotavirusi, je pri otrocih, starih od 6 do 24 mesecev, bolezen pa se lahko pojavi tudi pri mlajših. Zelo pogosto se z rotavirusi okužijo starši, ki negujejo bolnega otroka - okuži se kar polovica staršev, tretjina pa ima znake okužbe.

Rotavirusi so tudi pogosti povzročitelji potovalnih drisk.

V letu 2015 je bilo v Sloveniji prijavljenih 1847 rotavirusnih okužb, zabeleženih je bilo 8 rotavirusnih izbruhov.

Tvegana živila

Glede na način širjenja so tvegana predvsem tista živila, ki niso toplotno obdelana pred uživanjem kot so solate, zelenjava, sadje in razne predjedi. Tvegano živilo je lahko tudi fekalno onesnažena voda.

Prenos okužbe

Rotavirusi se prenašajo fekalno-oralno (prenos iz blata v usta), in sicer posredno in neposredno. Najpogostejši način širjenja bolezni je prek onesnaženih rok obolelih oseb. Bolezen se širi tudi prek z virusi onesnaženih predmetov in hrane, glede na odpornost virusa pa je možno širjenje tudi z onesnaženo vodo.

Dokument:	ROTAVIRUSI V ŽIVILIH
Pripravila:	Strokovna skupina za pripravo higienskih stališč za varnost živil, NIJZ-Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 8.3.2017 Zamenja verzijo: februar 2014

Potek okužbe

Inkubacija (čas od okužbe do nastopa bolezenskih znakov) je 1–7 dni.

Okužba lahko poteka:

- brez bolezenskih znakov;
- kot akutno vnetje želodčne in črevesne sluznice;
- kot kronično vnetje črevesja.

Okužba brez bolezenskih znakov je pogosta, tako pri novorojencih in dojenčkih kot tudi pri odraslih. Najpogosteje se okužba kaže kot akutno vnetje želodčne in črevesne sluznice. Oboleli imajo drisko, vročino, krčevite bolečine v trebuhu, bruhanje. Razvije se lahko huda dehidracija (izsušitev). Od 20 do 75 odstotkov obolelih ima na začetku tudi prehladne znake: nahod, pordelo žrelo, bolečine pri požiranju in povečane vratne bezgavke.

Obolenje traja povprečno 3–8 dni. Bolezen se večinoma ozdravi brez posledic, možen pa je tudi smrtni izid.

Ranljive skupine

Otroci, stari 6 mesecev do 2 let, nedonošenčki, starejši in imunsko oslabei sodijo med osebe, pri katerih obolenje poteka težje.

Preprečevanje okužb z živili

Rotavirusne okužbe preprečujemo s pravilnim umivanjem rok, izvajanjem osebne higiene, higienskimi ravnanjem z živili ter vzdrževanjem higiene v sanitarnih in drugih prostorih:

- pravilno umivanje rok, predvsem po uporabi stranišča, po menjavi plenice, po čiščenju, pred rokovanjem z živili, pred jedjo¹;
- temeljito pranje surove zelenjave in sadja²;
- preprečevanje navzkrižnega onesnaženja - ponovnega onesnaženja že očiščenih in opranih živil ter gotovih jedi s surovimi, neočiščenimi živili, nečisto posodo, delovnimi površinami, priborom³;
- hrano, za katero sumimo, da bi lahko bila onesnažena z rotavirusi, zavržemo;
- bolan otrok naj ne sodeluje pri pripravi hrane;
- osebe, ki imajo znake bolezni, ne smejo delati z živili;
- redno čiščenje površin, ki se jih pogosto dotikamo z rokami (kljuge, mize, igrače, telefoni);
- redno čiščenje toaletnih prostorov;
- pri driski in bruhanju takoj počistimo in razkužimo onesnažene površine (lahko s klorovim razkužilom);
- uporabljamo le varno pitno vodo iz nadzorovanih vodnih virov oziroma vodovodov.

V preprečevanju rotavirusnih okužb igra pomembno vlogo tudi cepljenje, ki je namenjeno najmlajšim.

¹Pomen umivanja rok

<http://www.nijz.si/sl/pomen-umivanja-rok-v-domaci-kuhinji>

² Higiensko ravnanje s svežim sadjem in zelenjavo

<http://www.nijz.si/sl/higiensko-ravnanje-s-svezim-sadjem-in-zelenjavo>

³ Navzkrižno onesnaževanje živil z mikroorganizmi

<http://www.nijz.si/sl/navzkrizno-onesnazenje-zivil-z-mikroorganizmi>

Dokument:	ROTAVIRUSI V ŽIVILIH
Priprava:	Strokovna skupina za pripravo higienskih stališč za varnost živil, NIJZ-Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 8.3.2017 Zamenja verzijo: februar 2014

Viri:

1. Tomažič J, Strle F et al. Infekcijske bolezni. Ljubljana: Združenje za infektologijo, Slovensko zdravniško društvo, 2014.
2. Marolt-Gomišček M, Radšel-Medvešček A. Infekcijske bolezni. Ljubljana: Tangram, 2002.
3. NIJZ. Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezni v Sloveniji v letu 2015. Pridobljeno 27.1.2017 s spletne strani :
http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/datoteke/epidemiolosko_spremljanje_nb_v_letu_2015.pdf
4. Food and Drug Administration. FDA. Bad Bug Book. Foodborne Pathogenic Microorganisms and Natural Toxins Handbook Rotavirus. Pridobljeno 27.1.2017 s spletne strani:
<http://www.fda.gov/Food/FoodborneIllnessContaminants/CausesOfIllnessBadBugBook/ucm071331.htm>
5. Centers for Disease Control and Prevention. ROTAVIRUS. Pridobljeno 27.1.2017 s spletne strani:
<https://www.cdc.gov/rotavirus/about/transmission.html>

Dokument:	ROTAVIRUSI V ŽIVILIH
Pripravila:	Strokovna skupina za pripravo higienskih stališč za varnost živil, NIJZ-Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 8.3.2017 Zamenja verzijo: februar 2014